

HENRIK HOVMARK

Dialektoptegnelser fra fiskerlejerne ved Øresund

Ømålsordbogen, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet

Samlingerne ved Ømålsordbogen rummer en række målrettede indsamlinger af sproget i fiskerlejerne på Øerne. De tidligste stammer helt tilbage fra 1922, da Udvalg for Folkemaal (UfF) bliver reorganiseret og arbejdet frem mod Ømålsordbogen, herunder indsamlingsarbejdet, lægges i mere systematiske rammer (Gudiksen & Hovmark 2009: 21ff.). En række studenter sendes ud med en ordliste til udforskede steder i hele ømålsområdet, og blandt disse steder er Dragør og kort tid efter Skovshoved. Arbejdet i UfF er imidlertid omfattende, og hvad angår fiskerlejerne ved Øresund, sker der først noget igen i 1932, hvor en student sendes ud til Sletten, Humlebæk og Hornbæk. I de følgende par årtier følger indsamlinger fra Tårbæk, Vedbæk og Snekkersten – sideløbende med indsamlinger fra en lang række andre fiskerlejer i hele ømålsområdet, herunder på den sjællandske nordkyst.

Jeg vil i dette foredrag se nærmere på de indsamlede data fra fiskerlejerne ved Øresund, især indsamlingerne i 1932. Hvor meget data blev der indsamlet og hvordan? Og hvilke typer af data? I hvor høj grad er indsamlingerne præget af det sproglige, der dominerede de første indsamlinger fra Dragør og Skovshoved (lyd og bøjning), og hvilken rolle spiller det ”saglige”, dvs. det kulturhistoriske og etnologiske, navne på redskaber, arbejdsgange m.v.? Indsamleren (Børge Rasmussen) blev ”instrueret” af den faste medarbejder, Ole Widding, og oplysningerne synes generelt at følge de fonematisk orienterede principper for lydskrift og lydoptegnelser der begyndte at tage form fra 1929 og frem (Gudiksen & Hovmark 2009: 57f.).

Jeg vil i det omfang det er muligt også diskutere i hvor høj grad dette skriftligt nedfældede materiale kan bidrage til at belyse spørgsmålet om den østdanske påvirkning af dialekterne i fiskerlejerne langs Øresund, der forbindes med Dragør og for enkelte træks vedkommende også med Skovshoved (omfanget af stød og apokope). Børge Rasmussen havde i 1932 i øvrigt netop bidraget til en beskrivelse af skånsk og indsamlet et mindre materiale om gammelkøbenhavnsk.

Litteratur

Andersen, Poul. 1932. Beretning om Udvalg for Folkemaals Virksomhed 1909-32. *Fortid og Nutid* 9: 161–210.

Gudiksen, Asgerd & Henrik Hovmark. 2009. Måske husker De noget alle andre har glemt. I: Asgerd Gudiksen & al. (red.), *Dialektforskning i 100 år*, 13–64. København: Københavns Universitet.

Ømålsordbogen. En sproglig-saglig ordbog over dialekterne på Sjælland, Lolland-Falster, Fyn og omliggende øer 1–. 1992–. København: Center for Dialektforskning & Universitets-Jubilæets Danske Samfund.